مەملەكەتتىك ەكى ئاجلىس رۇحسىڭ تىياناقتاندىرىلۇىنا نازار

شىنجياڭ وزەكتى رايون قۇرىلسىن بلگەرىلەتۇدە بەلسەندى بلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزدى

□ شىنحۇا اگەنتىگىنىڭ تىلشىلەرى يۇي تاۋ، سۇن شاۋشيۇڭ، گاۋ حان

باس شۇجي شي جينپىڭ مەملەكەتتىك ەكى ماجلىستەگى جياڭسۇ ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ بايانداماڭى قاراۋىنا قاتىناسقاندا، ئسوز جوق، رەفورما جاساۋدى، ەسىك اشۇدى بۇلجماي تەرەڭدەتپ، داموۇ تاسىلمنە شىكەرىلەي بۇرىلىس جاساپ، ونىمدىلىك وزگەرىسى، قوزعاۋشى كۇش وزگەردىسى ارقىلى ساپا وزگەرىسىن جەبەپ، بايانىدى جوعارى ساپالى داموۇ ئتۇزىلىس مەحانيزمىن جەدەل قالىپتاسترۇ كەرەك دەپ باسا دارىپتەدى.

شىنجياڭ شەكارا وتكەل قۇرىلسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتپ، ونەركاسىپ باقشا رايونىن دامىتپ، كاسىپ سالاسى دارەجەسىن جوعارىلاتۇدى جەبەپ، مەملەكەتتىك ەكى ئاجلىس رۇحىن جوعارى ساپالى داموۇدىڭ تۇتاس بارىسىندا دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، جبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىنىڭ بەلسەندى بلگەرىلەۋشىلىككە قول جەتكىزۋىن ۇزدىكسىز بلگەرىلەتتى.

بىرنەشە كۇننەن بەرى، جۇڭگونىڭ قازاقستانمەن شەكارالاستىن شىنجياڭ باقتى شەكارا وتكەلىندە جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس ەكسپورتى قاۋىرت مەزگىلدى قارسى الدى. ئتىلشى جەمىس ـ جيدەك، كوكونىستەردى تولتىرا تيەگەن ئرى تۇرپاتتى جۇك اۋتومۇبيلدەردىڭ رەتتى قاتارعا تىزىلگەندىگىن، قىزمەتكەرلەردىڭ ەكسپورت ەتىلەتىن زاتتار مەن اۋتومۇبيلدەردى قاربالاس تارتىپپەن تەكسەرىپ جاتقاندىعىن كوردى، تەكسەرۇدەن كەيىن جۇك اۋتومۇبيلدەرى مەملەكەت قاقپاسىنان باياۋ اتتانىپ جاتتى.

باقتى شەكارادان كىرۇ ـ شىعۇ شەكارا قورعانىسى تەكسەرۇ پۇنكتى پارتكومىنىڭ شۇجيى، پۇنكت باستىعى لەي كاي: "ئبىز ەكى ئاجلىس رۇحىن جەتەكشى ەتىپ، كوپ ئتۇرلى شارانى شىعارىپ، تەكسەرۇ ئتارتىبىن ساپالاندىرىپ، 'جاسىل ارنانى' كوبەيتىپ اشىپ، اۋتومۇبيلدەردى وتكىزۇ قىزمەتىمەن تىعىز ۇشتاستىرىپ، شەكارادان كىرىپ ـ شىعاتىن اۋتومۇبيلدەردىڭ كەدەننەن جوعارى ونىمدىلىكپەن، جىلدام ئوتۇن بار كۇشپەن قامتاماسىز ەتتىك" ، ـ دەدى.

بيىلعى ۇكىمەت قىزمەتىنەن بايانداماداما يمپورت ـ ەكسپورتتىڭ ەكونوميكا جوننەن تىرەكتىك رولىن ۇزدىكسىز ساۋلەلەندىرۇ كەرەكتىگى اتاپ كورسەتىلدى. شىنجياڭنىڭ تەمىر جول تاراۋلارى الاتاۋ ساعاسى، قورعاس تەمىر جول شەكارا وتكەلىنىڭ يقۇاتىن كەڭەيتۇ، جاڭالاۋ ينجەنەرياسىن جەدەل اتقارىپ، بەكەت الاڭىنىڭ جۇمىس قابىلەتىن ونان ارى جوعارىلاتىپ، جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ قاتناۋ ارناسىن كەڭەيتتى.

جۇڭگو تەمىر جولى ئۇرىمجى مەكەمەسى تۇبى شەكتى سەرىكتەستىگى سىرتپەن سەلبەستىك ئبولىمىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۇشىسى باي لۇ: "الاتاۋ ساعاسى بەكەتى اۋىستىرىپ تيەۋ الاڭىنىڭ يقۇاتىن كەڭەيتۇ، جاڭالاۋ نسانى بيىل 3 ـ ايدىڭ ورتا شەننىندە قۇرىلىس باستادى، 11 ـ ايدىڭ سوڭىندا سالىنىپ بىتەدى دەپ جوسپارلانۇدا. سول كەزدە الاتاۋ ساعاسى تەمىر جول شەكارا وتكەلىندە بولمەدە اۋىستىرىپ تيەۋ قامباسىنان بىرەۋگە تىڭنان كوبەيىپ، 5 اۋىستىرىپ تيەۋ جەلىسى ۇزارىپ، حالقارالىق كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ اۋىستىرىپ تيەۋ قابىلەتىن بارىنشا جوعارىلاتادى" ، ـ دەدى.

مەملەكەتتىك ەكى ئاجلىس ياقتاعاننان كەيىن، مەملەكەتتىك حالىق قۇرىلتايىنىڭ ۇاكىلى، ئۇرىمجى كەدەننەن قاراستى الاتاۋ ساعاسى كەدەنى تەحنيكا ورتالعىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۇشىسى لي لان شەكارا وتكەلدىڭ كەدەننەن ئوتۇ جىلدامدىعىن جەدەلدەتۇ قىزمەتىنە بار زەيىنمەن كىرىستى. ول: "شىنجياڭ 'شعسىپەن بىرلەسپ باتىسقا شعارۇ، باتىستان ەنگىزىپ شعسقا اكەلۇدەي' وڭىرلىك ورىن باسىمدىعىنا يە. شەكارا وتكەلدىڭ وسزاماندانۇ، ولشەمدەنۇ، جۇيەلىلەنۇ قۇرىلىسىن ونان ارى كۇشەيتۇ شىنجياڭنىڭ جوعارى ساپالى داموۇنا دەم بەرۇمەن بىرگە، ەل ئشى، حالقارا سىندى قوس اينالىمنىڭ بىركىلىسىزدىگىنە دە ئتيمدى" ، ـ دەدى.

جبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىن ارقاۋ ەتە وتىرىپ شىنجياڭ "ئبىر پورت" ، "ەكى رايون" ، "شەكارا وتكەل ەكونوميكالىق بەلدەۋى" قۇرىلىسىن تۇلعا ەتىپ، ئۇرىمجى حالقارالىق قۇرلىقتىق پورت اۋماعىن جەتەكشى، قاشقار جانە قورعاس ەكونوميكالىق اشۇ رايونىن ئتۇيىن ەتكەن، شەكارا وتكەل ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ داموۇن بىرگە ارەكەتتەندىرگەن جاعدايدى قالىپتاستىرىپ، شىنجياڭنىڭ سالىستىرمالى تۇردە تۇيىق ىشكى قۇرلىقتان سىرتقا ەسىك اشۇدىڭ الدىڭعى شەبىنە اينالۇداي تاريحي قارىشتاۋدى جۇزەگە اسىرۇىنا دەم بەردى.

"باس شۇجي شي جينپىڭ مەملەكەتتىك ەكى ماجلىستەگى جياڭسۇ ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ بايانداماڭى قاراۋىنا قاتىناسقاندا وسزاماندانعان نەگىزدىك قۇرىلعى جۇيەسى مەن جوعارى ولشەمدى بازار جۇيەسى قۇرىلىسىن ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ بلگەرىلەتەمىز، تۇزىمدىك ەسىك اشۇدى ورنىقتى كەڭەيتۇ كەرەك دەپ باسا دارىپتەدى" . شىنجياڭ حالقارالىق قۇرلىقتىق پورت (توبى) شەكتى جاۋاپكەرشىلىك سەرىكتەستىگىنىڭ حاۋىپسىزدىك باس باقلاۋشىسى ياۋ سانشي: "باس شۇجيدىڭ ماڭىزدى نۇسقاۋى قىزمەتىمىزگە بەتالىس كورسەتتى، بيىل ئبىز زات اينالىمىن ۇيىمداستىرۇدى ساپالىلاندىرۇ، تۇراقتى مال ـ مۇلىككە قارجى قوسۇ سەرپىننىن ارتتىرۇ، كاسىپ سالاسىنىڭ شوعىرلى داموۇن جەدەلدەتۇ سىندى قىزمەت نسانىنان ارقاۋ ەتىپ، باقشا رايونىن ولشەمدەندىرۇ، ينفورماتسيالاندىرۇ قۇرىلىسىن بار كۇشپەن بلگەرىلەتەمىز" ، ـ دەدى.

ئۇرىمجى حالقارالىق قۇرلىقتىق پورت اۋماعى ئتۇيىندى بلگەرىلەتكەن سۇىق تىزبەكتى زات اينالىمى نسانى جەدەل قۇرىلىس كەزەڭىنە ئوتتى، مەجەمەن بىيل جىل سوڭىندا پايدالانۇعا بەرىلەدى. ياۋ سانشي بىلاي دەدى: بۇل نسان پايدالانۇعا بەرىلگەننەن كەيىن 350 مىڭ تەكشەمەترلىك سىيمدىلىققا يە بولىپ، جبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى بويىندعى ەلدەردىڭ سۇ ونىمدەرى، جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس سياقتى ونىمدەرىنىڭ ەكونوميكا ـ ساۋدا بارىس ـ كەلىسىنە اناعۇرلىم قولايلى كەڭىستىك ازىرلەيدى.

قورعاس ەكونوميكالىق اشۇ رايونى ساۋدا ـ زات اينالىمى قىزمەت وتەۋ ئتۇزدىمىن ۇزدىكسىز ساپالاندىرىپ، قورعاس تىڭى حالقارالىق زات اينالىمى شەكتى سەرىكتەستىگى ۇستىنە العان ەل ئشى ـ سىرتىندعى جۇمىس مولشەرى جەدەل ارتتى. سەرىكتەستىكتىڭ جاۋاپتىسى لىۋ شجيە تىلشىگە بىلاي دەدى: قازىر سەرىكتەستىك كۇننىنە ورتا ەسەپپەن 50 نەشە اۋتومۇبيل ەكسپورت ەتەدى، بيىل جيىنى 2000نان استام تاۋار اۋتومۇبيلىن ەكسپورت ەتىپ، ساۋدا سوماسى 70 ميلليون دوللارعا جەتتى.

"بۇكىل شىنجياڭنىڭ جەر ـ جەرىندەگى كاسىپ سالاسى باقشا رايونداعى ەكى ئاجلىستىڭ رۇحىن بەلسەنە دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، وسزاماندانعان نەگىزدىك قۇرىلعى جۇيەسى جانە جوعارى ولشەمدى بازار جۇيەسى قۇرىلىسىن جەدەل بلگەرىلەتىپ، كاسىپ سالاسى تىزبەگىنىڭ، قامداۋ تىزبەگىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن، ورنىقتىلعىن جەبەپ، شىنجياڭ كاسىپورندارىنىڭ 'ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول' بويىندعى ەلدەردەگى سىرتقى ساۋدا ەكسپورت كاسىبىن كەڭەيتۇنە دەم بەردى" ، ـ دەدى مەملەكەتتىك ساياسي كەڭەستىك مۇشەسى، اۋتونومىالى رايوندىق ساۋدا ـ ونەركاسىپشىلەر بىرلەستىگىنىڭ ورىنباسار ئتوراعاسى لىۋ ۋي.

"باس شۇجي شي جينپىڭ مەملەكەتتىك ەكى ماجلىستە جاساۋ كاسىبىنىڭ جوعارى دەڭگەيلى، زەردەلى، جاسىل داموۇن بلگەرىلەتۇ كەرەكتىگىن اتاپ كورسەتتى. باس شۇجيدىڭ ماڭىزدى نۇسقاۋى ئبىزدىڭ جاڭا ەنەرگيالى اۋتومۇبيل كاسىپورنىمىزدىڭ داموۇنا ايقىن باعدار كورسەتتى" ، ـ دەدى شانشي اۋتومۇبيل توبى شىنجياڭ اۋتوكولىك شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس دىرەكتورى شى شينلي.

كەزەكتە شى شينلي تەحنيكا تىرەكتەلەرىمەن بىرگە 6 ـ ايدا جەلگە شعارىلاتىن تازا ەنەرگيا كارىبىنولدى اۋىر جۇك اۋتومۇبيلىنە ەڭ سوڭعى تەحنيكالىق دايىندىق جاساۋدا. "ەكى ماجلىستەن كەيىن ئبىز تەحنولوگيالىق حۇجاتتاردى دايىنداۋدى جەدەل بلگەرىلەتىپ، تازا ەلەكترمەن، تابيعي گازبەن جۇرەتىن جۇك اۋتومۇبيل ئوندىرۇدى كەڭەيتىپ، كارىبىنولدى اۋىر جۇك اۋتومۇبيلىنىڭ جەلگە قوسلۇى دا ەڭ سوڭعى دايىندىق كەزەڭىنە ئوتتى" ، ـ دەدى ول.

باۋگاڭ توبى شىنجياڭ 1 ـ تامىز بولات ـ تەمىر شەكتى سەرىكتەستىگىندە سىناق تۇعىرى تەحنيكا ۇجىمى تومەن كومىر قىشقىل گازدى مەتال قورىتۇ سىناعىن جۇرگىزۇدە. ەگەر تاجىريبە ئساتتى بولسا، تەمىر قورىتۇ جۇمىس تارتىبىندە كومىر قىشقىل گازىنىڭ شعارىلۇى 30% ازايادى. تومەن كومىر قىشقىل گازدى مەتال قورىتۇ تاجىريبە تۇعىرىنىڭ باس ماماني تيان باۋشان بىلاي دەدى: "ەكى ئماجلىس رۇحىن دايەكتىلەندىرۇ، جاسىل داموۇدى امالياتتا ايگىلەۋ ئبزدىڭ تەحنيكادان قامال الۇىمىزداعى جەتەكشى ۇستانىم، ئبىز تەحنيكالىق كەدەرگىلەردەن ۇزدىكسىز قامال الپ، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۇ نسانىنان جۇزەگە اسىرۇعا قۇلشىنامىز" .

قازىر شىنجياڭ ەرەكشەلىككە، باسىمدىققا يە كاسىپ سالالارىن بەلسەنە جەتىلدىرىپ، زورايتىپ، جاسىل كەن، جاسىل وركانيكالى جەمىس ـ جيدەك، كوكونىس، ساپالى مال شارۇاشىلىق ونىمدەرى، جاڭا ەنەرگيا، جاڭا ماتەريال سياقتى "8 ئرى كاسىپ سالاسى شوعىرىن" تىرەك ەتكەن وسى زامانعى كاسىپ سالاسى جۇيەسىن جەدەل قالىپتاسترىپ، سيفرلى ەكونوميكا مەن ناقتى ەكونوميكانىڭ تەرەڭدەي توعىسا داموۇن بلگەرىلەتىپ، وڭىرلىك باسەكەلىك قۇات پەن بايانىدى داموۇ قابىلەتىن جوعارىلاتۇدا.

(شىنحۇا اگەنتىگىنىڭ 4 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن بەرگەن حابارى)

بۇراتالا وبلىسى:

نسان ارقىلى داموۇدى جەبەپ، سىرتقا ەسىك اشۇ دەڭگەيىن جوعارىلاتتى

□ انار بۇلت \ شىنجياڭ گازەتىنىڭ ئتلشىسى ئجازيرا نەسىپبەك، ەرىكتى ئتلشى چىلگىر

4 ـ ايدىڭ 2 ـ كۇنى بۇراتالا موڭعۇل اۋتونومىالى وبلىسىنىڭ الاتاۋ ساعاسى كەشەندى قورعامالى باجى اۋماعىنىڭ شەكارا اتتاعان ەلەكتروندى ساۋدا كاسىپ سالاسى باقشاسى نسان قۇرىلىسىنىڭ جۇمىس باسىندا 400دەن استام جۇمىسشى، 100 نەشە ماشينا ئارقايسى وڭىرده قاربالاس جۇمىس بىستەپ جاتتى، 2 ـ ئنومىرلى قامبانىڭ تۇبەسى جابىلعان سوڭ، نسان شەشۇشى كەزەڭگە ئوتتى.

"جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالىعندا ئدال قازىر قامبانىڭ قابىرعا تاقتالارى، سۇ، ەلەكتر قۇرىلعىلارى ورناتىلۇدا، قامبا سىرتىندا جول تاعانىن جاڭالاۋ، تولتىرۇ، قورعان تۇرعىزۇ جۇمىستارى جۇرگىزىلۇدە، 4 ـ ايدىڭ ورتا شەننىندە بارلىق قامبانىڭ تۇبەسىن جاۋىپ بولۇدى جوسپارلاپ وتىرمىز" . جۇڭگو قۇرىلىس توبى شىنجياڭ قۇرىلىس ينجەنەرياسى (توبى) شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ نسان دىرەكتورى لي ۇيدۇڭ: نسان "قۇرىلىس مەرزىمىن ايتاعا دەيىن اشالاۋ" ، "جاۋاپكەرشىلىكتى ادامعا دەيىن ايقىنداۋ" بويىنشا ينجەنەرياڭنىڭ اياق السىن جەدەل بلگەرىلەتەدى، ـ دەدى.

الاتاۋ ساعاسى كەشەندى قورعامالى باجى اۋماعىنىڭ شەكارا اتتاعان ەلەكتروندى ساۋدا كاسىپ سالاسى باقشاسى نسانىنا جالپى شامامەن ئبىر ميلليارد يۋان قارجى قوسلعان، قۇرىلىس اۋدانى 114 مىڭ شارشى مەتر، نسانىنىڭ 1 ـ مەرزىمى جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالعىن، كەدەندىك باقلاۋ ـ باسقارۇ ورتالعىن، زات جىناۋ ـ سۇرىپتاۋ قامباسىن، زات داينداۋ قامباسىن جانە سايكەستى قۇرىلعىلاردى قامتيدى، سالىنىپ بولعاننان كەيىن، شەكارا اتتاعان ەلەكتروندى ساۋدانىڭ جاڭا كاسىپ كۇيىنىڭ داموۇن پارمەندى بلگەرىلەتىپ، شەكارا وتكەلى كاسىپ سالاسىنىڭ نقالداستىعى اناعۇرلىم نعايادى.

بيىلعى ۇكىمەت قىزمەتىنەن بايانداماداما "يمپورت ـ ەكسپورتتىڭ ەكونوميكا تىرەك بولۇ رولىن ۇزدىكسىز ساۋلەلەندىرۇ" ورتاعا قويىلدى. بۇراتالا وبلىستىق ونەركاسىپ جانە ينفراماتسيالاندىرۇ مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۇپپاسىنىڭ شۇجيى، ورىنباسار مەكەمە باستىعى يە جياچياڭ بىلاي دەدى: "جەتەكشى كاسىپ سالالارىن جەتىلدىرۇ، ساپالىلاندىرۇ ارقىلى باسىماشى كاسىپورندارىدى كۇشەيتىپ، كاسىپ سالالارىنىڭ شوعىرلانا داموۇن قالىپتاسترىپ، بيىل بۇكىل وبلىستاعى كولەمنەن جوعارى ونەركاسىپتىڭ ارتقان قۇنىن 20%تىڭ ۇستىنە جەتكىزگەن كۇش سالامز، مۇنىڭ ىشىندە يمپورت ـ ەكسپورت كاسىپورندارى تىرەكتىك رول اتقارادى" .

وسى مەزگىلدە بۇراتالا شەكارالىق ەكونوميكالىق سەلبەستىك رايونىنداعى 200 مىڭ ۇرشىقتى ئجىپ ئىرۇ نسانى قۇرىلىسى قاۋىرت جۇرىلۇدە، مەجەمەن 4 ـ ايدىڭ سوڭىندا جابدىقتار زاۋودقا كىرگىزىلەدى. بۇل نسان سالىنىپ بولعاننان كەيىن، بۇراتالا قالاسىنىڭ توقماشىلىق كاسىپ سالاسىندا تىزبەكتى كۇشەيتۇ، تىزبەكتى تولىقتاۋ رولىن اتقارىپ، بۇراتالا قالاسىنىڭ توقماشىلىق بازارىنداعى باسەكەلىك قۇاتىن جوعارىلاتادى.

الاتاۋ قالاسى شىنجياڭ ەۋروپا ـ ازيا مىس كاسىبى قۇرىلىس نسانى، جۇڭگو ـ قازاقستان سۇيىلتىلعان مۇناي ـ تابيعي گاز شەكارا اتتاعان قۇبىر قۇرىلىسى نسانى، الاتاۋ ساعاسى كەشەندى قورعامالى باجى اۋماعىنىڭ شەكارالىق زات اينالىمى، قامبادا ساقتاۋ قۇرىلىسى نسانى سياقتى بايلانىستىلعى جوعارى، قارجى قوسۇ كۇشەيتىلگەن زور، جەتەكتەۋ قۇاتى كۇشتى ئبىر توپ ناقتى ەكونوميكالىق نساندار قاۋىرت سالىنۇدا، بۇلار بۇراتالا وبلىسىنىڭ جبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايون قۇرىلىسىنا ئتىپتى دە ويداعىداي توعسۇىنا جانە وعان قىزمەت وتەۋىنە دەم بەرەدى.

"ئبىز مەملەكەتتىك ەكى ئماجلىستىڭ رۇحىن مۇقيات تياناقتاندىرىپ، دايەكتىلەندىرىپ، جبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسى ورايىن مىقتى يگەرىپ، اۋتونومىالى رايوننىڭ '8 ئرى كاسىپ سالاسى شوعىرىنا' تۇرالانىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ بايلىق باسىمدىعىن تياناق ەتىپ، جاڭا جاعدايلارعا تالداۋ جاساپ، جاڭا وي جەلىسىن ورناتىپ، جاڭا ورىندى كوزدەپ، نازاردى جاڭا نساناعا شوعىرلاندىرىپ، 'ەكى رايون، ئۇش باقشانى' دانەكەر ەتىپ، ساۋدا گەر شاقىرىپ قارجى ەڭگىزۇدىڭ ونىمدىلگىن كۇشەيتىپ، نسان ارقىلى داموۇدى جەبەپ، سىرتقا ەسىك اشۇ دەڭگەيىن ونان ارى جوعارىلاتامىز" ، ـ دەدى يە جياچياڭ.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ئۇرىمجى كەدەننىڭ ساناعىنا قاراعاندا، ئبىرىنشى ماۋسىمدا رايونىمىزداعى 14 ايماق، وبلىس، قالانىڭ ىشىندە 10 ايماق، وبلىس، قالانىڭ يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى ارتۇدى جۇزەگە اسىرعان، مۇنىڭ ىشىندە 7 ايماق، وبلىس، قالانىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورتىندا ەسەلەپ ارتۇ جاعدايى جارىققا شىققان. ئۇرىمجى قالاسىنىڭ، قاشقار ايماعىنىڭ، بلە قازاق اۋتونومىالى وبلىسىنىڭ، بۇراتالا موڭعۇل اۋتونومىالى وبلىسىنىڭ جانە تاربا‌عاتاي ايماعىنىڭ سىرتقى ساۋدا كولەمى الدىڭعى 5 ورىندى يەلەگەن، بلە وبلىسىنىڭ، تارباعاتاي ايماعىنىڭ، قۇمىل قالاسىنىڭ، قاراماي‌لى قالاسىنىڭ، بۇراتالا وبلىسىنىڭ ارتۇ قارقىنى الدىڭعى 5 ورىندى يەلەگەن. وڭتۇستىك شىنجياڭ ۇيعىرىنىڭ سىرتقى ساۋداسى ۇزدىكسىز تەبىندەگەن، مۇنىڭ ىشىندە قىزىلسۇ قىرعىز اۋتونومىالى وبلىسىنىڭ، قاشقار ايماعىنىڭ، حوتان ايماعىنىڭ، باينعولين موڭعۇل اۋتونومىالى وبلىسىنىڭ سىرتقى ساۋداسىنىڭ ارتۇى كورىنەكتى بولعان. وڭتۇستىك شىنجياڭ، سولتۇستىك شىنجياڭ وڭىرلەرىنىڭ سىرتقى ساۋدا كولەمىندەگى پارىق بىرتىندەپ ازايىپ، سايكەستى داموۇ جاعدايى جارىققا شىققان.

ساۋدا سەرىگىنەن قاراعاندا، ورتا ازيا ەلدەرىمەن بايلانىس اناعۇرلىم قويۇلاپ، سەرىكتەستەر اناعۇرلىم كوپ نەگىزدەڭگەن.

ئبىرىنشى ماۋسىمدا جۇڭگو شىنجياڭنىڭ ورتا ازياداعى 5 ەلمەن بولعان يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى 53 ميلليارد 180 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5%. 84 ارتىپ، سول تۇستاعى شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ 1%. 78ىن يەلەگەن. مۇنىڭ ىشىندە قازاقستان، قىرعىزستان، تاجىكستان جەكە ـ جەكە شىنجياڭنىڭ الدىڭعى 3 ۇلكەن ساۋدا سەرىگى بولىپ، يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 4%. 124، 7%. 48، 9%. 187 ارتقان. سول تۇستا شىنجياڭنىڭ "ئبىر بەلدەۋ، ئبىر جول" بويىندعى ەلدەرمەن بولعان يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى 61 ميلليارد 880 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 4%. 77 ارتىپ، شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ 9%. 90ىن يەلەگەن؛ RCEPدەگى باسقا مۇشە ەلدەرمەن بولعان يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى 2 ميلليارد 830 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6%. 16 ارتقان؛ ەۋروپا وداعىمەن بولعان يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى ئبىر ميلليارد 850 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 4%. 54 ارتقان.

تيجارات نەگىزگى تۇلعاسىنان قاراعاندا، حالقىنتىق كاسىپورنداردىڭ يمپورت ـ ەكسپورتتا يەلەگەن سالىستىرماسى 90%تەن اسىپ، ورىنقتىلىق بارىسىندا ىلگەرىلەگەن. ئبىرىنشى ماۋسىمدا شىنجياڭدا ناقتى ەستەلىككە النعان سىرتقى ساۋدا كاسىپورندارى 15 مىڭ 486 بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5%. 6 ارتقان؛ شىنجياڭدا يمپورت ـ ەكسپورت ناقتى ناتيجەسى بار سىرتقى ساۋدا كاسىپورندارى 1535 بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 12% ارتقان. شىنجياڭداعى حالقىنتىق كاسىپورنداردىڭ يمپورت ـ ەكسپورت قۇنى 65 ميلليارد 10 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 2%. 94 ارتىپ، سول تۇستاعى شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ 5%. 95ىن يەلەگەن. شىنجياڭداعى شەتەل ساۋداگەرلەرى قارجى قوسقان كاسىپورندارداڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى قۇنى 490 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 6%. 79 ارتقان.

تاۋار قۇرىلمىنان قاراعاندا، ئداستۇرلى باسىمدىق پەن جاڭا باسىمدىق سايكەسە كۇش سالىپ، ەكسپورت ەتىلەتىن تاۋارلاردىڭ قۇرىلمى ۇزدىكسىز ساپالىلاناعان. ئبىرىنشى ماۋسىمدا شىنجياڭداعى ەڭبەك شوعىرلانعان ونىمدەرى مەن ماشينا ـ ەلەكتر ونىمدەرىنىڭ ەكسپورتى پارمەندى ارتۇ تەبىنىن جالعاستىرىپ، جەكە ـ جەكە ەكسپورتى 30 ميلليارد 170 ميلليون يۋان، 18 ميلليارد 950 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 97%، 107.6% ارتىپ، جيناقتاعاندا شىنجياڭنىڭ سىرتقى ساۋدا ەكسپورت جالپى قۇنىنىڭ 84%ىن يەلەگەن. سول تۇستا جاڭا باسىمدىققا يە ونىمدەردىڭ ەكسپورتى كورىنەكتى بولىپ، ەكسپورت ەتىلگەن ەلەكترمەن قوزعالاتىن ادام الىپ جۇرەتىن اۋتوكولىك، ليتي باتارەياسى، كۇن ەنەرگيا باتارەياسى سياقتى "جاڭا ئۇش ئتۇر" ونىمدەرىنىڭ جيناق سوماسى 490 ميلليون يۋان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 5%. 492، 2%. 136، 7. 97 ەسە ارتقان.

باستى يمپورت تاۋارلارىنان قاراعاندا، سان فاكتورىنىڭ جەبەۋ رولى كورىنەكتى بولىپ، تاماشا جاعدايدى ساقتاعان. ئبىرىنشى ماۋسىمدا شىنجياڭنىڭ يمپورت تاۋارلارى بايلىق تۇرىنەگى جالپىلىق تاۋار سالاسىنا شوعىرلانعان، مەتال كەنى جانە كەن قىرىشقىتارى، تاپتالماعان مىس جانە مىس ماتەريالدارى، كومىر يمپورت سوماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 1%. 134، 3%. 65، 6%. 79 ارتىپ، تۇگەلدەي نەگىزىنەن سان فاكتورىنىڭ جەبەۋىنەن ارتقان، يمپورت مولشەرى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 5%. 102، 4%. 69، 8%. 78 ارتقان. سول تۇستا يمپورت ەتىلگەن اۋىل شارۇاشىلىق ونىمدەرى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5%. 20 ارتقان، مۇنىڭ ىشىندە يمپورت ەتىلگەن ارپا مولشەرى، قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 7%. 210، 4%. 251 ارتقان؛ يمپورت ەتىلگەن ئبيداي مولشەرى، قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جەكە ـ جەكە 232%، 9%. 333 ارتقان.

(باسى 1 ـ بەتتە)

مارتەبەلى سىرتقى ىستەر مينيستىرى بۇل جولى شىنجياڭعا كەلگەنىندە، شىنجياڭنىڭ ورنىقتىلعىن، داموۇن جانە ئار ۇلت حالقىنىڭ باقتىلى تۇرمىسىن شناىيى سەزىنەتىن بولاسىز. ئارقاندايوسەك ـ ايىڭ جانە جالا جابۇ شىنجياڭنىڭ داموۇ، گۇلدەنىپ ـ كوركەيۇ ۇرىدىسىنا بوگەت بولا المايدى. ئبىز جوعارى دەڭگەيدە سىرتقا ەسىك اشۇدى ۇزدىكسىز بلگەرىلەتىپ، "شاقىرىپ اكەلۇ" ، "سىرتقا شعارۇ" سەرپىننىن ارتتىرىپ، حالقارالىق اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى ۇزدىكسىز تەرەڭدەتىپ، جوعارى ساپالى داموۇدىڭ ئتپتى دە كوپ جەتىستىكتەرىمەن ئار ۇلت حالقىن مۇنان دا باقتىلى، تاماشا تۇرمىسقا كەنەلتەمىز. مارتەبەلى سىرتقى ىستەر مينيستىرىنىڭ جانە ەلدەرىڭىزدىڭ قاتىستى قۇرىلمدارىنداعى قىزمەتكەرلەر مەن ادامدارىنىڭ جۇڭگونىڭ شىنجياڭنا ۇنەمى ساپارلاي، ارالاي كەلۇىن، اۋىس ـ كۇيىستى تەرەڭدەتىپ، ەكى جاقتىڭ انا‌عۇرلىم كوپ ناقتى ىستەر سەلبەستىگىن ورىستەتۇىن بلگەرىلەتۇىن قارسى الامز.

تانگارا ئتوراعا شي جينپىڭنىڭ باسشىلىعىندا جۇڭگونىڭ شىنجياڭنىڭ قول جەتكىزگەن وراسان زور داموۇ تابىستارىن قادى. ول مىنالاردى ئبىلەدىردى: جۇڭگو ـ افريكا دوستىعى ارىدان باستاۋ العان، ەكى جاقتىڭ شىنايى، بۇكپەسىز، باۋىرمال، ادال سەلبەستىگىنە قارىم ـ قاتىناسى ۇزدىكسىز تەرەڭدەۋدە. گامبيا بىرلەسكەن مەملەكەتتەر ۇيىمى ادامدىق ۇقىق القالار كەڭەسىنىڭ مۇشەسى رەتىندە، ئبىر ـ ئبىردىڭ ئسوزىن زەيىن سالا تىڭداۋدى قۇاتايدى، كوزبەن كورىپ انىق ـ قانىعىنا جەتۇگە سەنەدى، شىندىقپەن ساناسىپاي، وزگە ەلدەردى جازعىرۇعا قارسى تۇرادى. جۇڭگونىڭ داموۇ تاجىريبەلەرىنەن ۇيرەنۇدى، جۇڭگونىڭ شىنجياڭمەن اۋىس ـ كۇيىستى ۇزدىكسىز كۇشەيتۇدى، ەلدەكتر قۇاتى، ەنەرگيا سياقتى سالالارداعى سەلبەستىكتى تەرەڭدەتۇدى، جاڭا داۋىردەگى جۇڭگو ـ افريكا تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۇدى جەدەلدەتۇگە كۇش ـ قۇات ارناۋدى قالايدى.

قايسار ابدۇكەرىم، ابدۇرىقىپ ئتومۇرنياز، سىرتقى ىستەر مينيستىرلىگىندەگى قاتىستى قىزمەتكەرلەر، ئسالام سەلبەستىك ۇيىمى حاتشىلار باسقارماسى گامبيا اتقارۇ مەكەمەسىنىڭ قاتىستى قىزمەتكەرلەرى قاتارلىلار كەزدەسۇگە قاتىناستى.